

ΕΝΤΑΣΗ

Μάθημα 1ο

Η ένταση είναι το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του ήχου που προσδιορίζει τις διαβαθμίσεις του "δυνατά" και "σιγά ή σιγανά", οι οποίες προσθέτουν χρωματισμό και ποικιλία στον ήχο και βοηθούν στην καλύτερη έκφραση του νοήματος στη μουσική.

Η ένταση ενός ήχου εξαρτάται από το πλάτος της παλμικής δόνησης του ηχογόνου σώματος, τη στιγμή που φτάνει στο αυτί μας. Όσο βιαιότερη - εντονότερη είναι η αιτία που θα προκαλέσει παλμούς σ' ένα ηχογόνο σώμα, τόσο μεγαλύτερου πλάτους παλμούς θα παράγει αυτό. Έτσι ο παραγόμενος ήχος θα είναι δυνατότερος - εντονότερος. Για παράδειγμα, όσο δυνατότερα χτυπιέται μια χορδή, τόσο πιο μεγάλη είναι η ταλάντωση της και κατά συνέπεια τόσο μεγαλύτερη ένταση έχει ο ήχος που προκαλείται.

Είναι αυτονόητο ότι όσο περισσότερο απομακρύνεται κανείς από την ηχητική πηγή, τόσο η ένταση του ήχου μειώνεται, καθώς η παλμική δόνηση διαμοιράζεται σε χώρο όλο και μεγαλύτερο.

Η μονάδα μέτρησης της έντασης του ήχου ονομάζεται Bel, αλλά στη πράξη χρησιμοποιείται το υποπολλαπλάσιο της, το Decibel.

Οι κύριες ενδείξεις της έντασης είναι:

ΟΡΟΙ	ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ	ΕΡΜΗΝΕΙΑ
pianissimo (πιανίσιμο)	pp	Πολύ σιγά
piano (πιάνο)	p	Σιγά
mezzo piano (μέτζο πιάνο)	mp	Μέτρια σιγά
mezzo forte (μέτζο φόρτε)	mf	Μέτρια δυνατά
forte (φόρτε)	f	Δυνατά
fortissimo (φορτίσιμο)	ff	Πολύ δυνατά

Για την αυξομείωση της έντασης του ήχου ή των ήχων, χρησιμοποιούμε τους παρακάτω συνηθέστερους όρους:

ΟΡΟΙ	ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ	ΕΡΜΗΝΕΙΑ
Crescendo (κρεσέντο) 	Cresc.	Σταδιακή αύξηση της έντασης του ήχου
Diminuendo ή decrescendo > (ντιμινουέντο ή ντεκρεσέντο) 	Dim. ή decresc.	Σταδιακή μείωση της έντασης του ήχου

Δραστηριότητα 1η

Προσπαθήστε να πείτε τις παρακάτω παροιμίες με αλλαγές στην ένταση. Πείτε την κάθε μια ξεχωριστά με βάση τις ενδείξεις: pianissimo, piano, forte, fortissimo, με crescendo, με diminuendo.

- A) Κράτα με να σε κρατώ να ανεβούμε το βουνό
- B) Κάλιο πέντε και στο χέρι, παρά δέκα και καρτέρι
- Γ) Των φρονίμων τα παιδιά πριν πεινάσουν μαγειρεύουν
- Δ) Όπου λαλούν πολλά κοκόρια αργεί να ξημερώσει

Δραστηριότητα 2η

Γράψτε στον παρακάτω κενό χώρο μια σύντομη παράγραφο σχετικά με κάποιο θέμα που εσείς θα επιλέξετε. Αφού την γράψετε, φανταστείτε με ποια ένταση θα

θέλατε να ακουστεί. Σημειώστε κάτω από τις λέξεις ή προτάσεις του κειμένου που γράψατε, τα μουσικά σύμβολα της έντασης που θέλετε να χρησιμοποιήσετε. Μπορείτε να συμπεριλάβετε και αυξομειώσεις της έντασης (*crescendo*, *diminuendo*). Προσπαθήστε τώρα να διαβάσετε το κείμενο στους συμμαθητές σας, σύμφωνα με την ένταση που έχετε καθορίσει, και ζητήστε τους να προσπαθήσουν να βρουν τις ενδείξεις της έντασης που χρησιμοποιήσατε.

<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

Δραστηριότητα 3η

Παραλληλίστε τα σύμβολα της δυναμικής με εντάσεις ήχων του περιβάλλοντός σας.

Σημειώστε τα στον παρακάτω κενό χώρο:

Π.χ. Ψίθυρος = *pp*, κεραυνός = *ff*, ήχος περιπολικού που πλησιάζει = *crescendo* και απομακρύνεται = *diminuendo* κ.λ.π.

<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

Δραστηριότητα 4η

Επιλέξτε ένα γνωστό σας τραγούδι και τραγουδήστε το. Προσπαθήστε να το τραγουδήσετε κάνοντας αλλαγές στην ένταση. Τραγουδήστε άλλοτε σιγά και άλλοτε δυνατά. Μπορείτε να αλλάξετε την ένταση από στροφή σε στροφή ή και ενδιάμεσα μέσα στην ίδια στροφή (σε κάποιους μόνο στίχους). Ύστερα προσπαθήστε να κάνετε σταδιακές αλλαγές στην ένταση, τραγουδώντας άλλοτε από σιγά σε δυνατά και άλλοτε από δυνατά σε σιγά.

Δραστηριότητα 5η

Συνοδέψτε ρυθμικά, το δημοτικό τραγούδι "Σαμιώτισσα" (ή κάποιο άλλο γνωστό σε όλους τραγούδι) με κρουστά όργανα της τάξης.

Χωριστείτε σε τρεις ομάδες. Η μια ομάδα (Α) θα χρησιμοποιήσει όργανα για να παράγει δυνατούς ήχους όπως ντέφια, ταμπουρίνα, πιατίνια, η άλλη ομάδα (Β), θα χρησιμοποιήσει όργανα για να παράγει σιγανούς ήχους όπως καστανιέτες, ξυλάκια, μαράκες, ενώ κάποια άλλη ομάδα (Γ) θα τραγουδά.

Το τραγούδι είναι δίστιχο, με επανάληψη κάθε στίχου.

1. Σαμιώτισσα, Σαμιώτισσα, πότε θα πας στη Σάμο; (2)
ρόδα θα ρίξω στο γιαλό, Σαμιώτισσα, τριαντάφυλλα στην άμμο (2)
2. Σαμιώτισσα με τις ελιές και με τα μαύρα μάτια, (2)
έκανες την καρδούλα μου, Σαμιώτισσα, σαράντα δυο κομμάτια (2)
3. Και με τη βάρκα που θα πας χρυσά πανιά θα βάλω, (2)
μαλαματένια τα κουπιά, Σαμιώτισσα, για να' ρθω να σε πάρω (2)
4. Σαμιώτισσα, ο έρωτας δε θέλει παρακάλια (2)
έχει κι αλλού πορτοκαλιές Σαμιώτισσα, που κάνουν πορτοκάλια (2)

Η ομάδα Γ θα τραγουδά κάθε στίχο την 1η φορά δυνατά και τη 2η φορά (στις επαναλήψεις του) σιγά. Παράλληλα, η ομάδα Α θα συνοδεύει με τα μουσικά όργανα, μόνο όταν η Γ θα τραγουδά δυνατά και η Β θα συνοδεύει με τα μουσικά όργανα μόνο όταν η Γ θα τραγουδά σιγά (δηλαδή στις επαναλήψεις των στίχων).

Σημείωση: Η συνοδεία του τραγουδιού από τις ομάδες Α, Β, με τα κρουστά όργανα, είναι ελεύθερη. Κάθε ένας μαθητής συνοδεύει αυτοσχεδιάζοντας ρυθμικά, πάνω στο ρυθμό του τραγουδιού.

Δραστηριότητα 6η

Ακούστε με προσοχή τα παρακάτω αποσπάσματα μουσικών έργων: L.G. Albrechtsberger : Από το "Κονσέρτο σε Ρε μείζονα για Τρομπόνι και Ορχήστρα", J. Rlayford : Από το έργο για Άρπα "The English Dancing Master", G. Verdi : Από το έργο "Ραταπλάν".

Προσπαθήστε ενώ ακούτε, να προσδιορίζετε τις αλλαγές της έντασης των παραπάνω μουσικών έργων, με κινήσεις των χεριών προς τα πάνω ή προς τα κάτω.

